

НЕКОЛКУ ПРАШАЊА ЗА КИР

**Бројни нелогичности во толкувањата за создавањето на глаголицата!
Кога и како свети Константин (Кирил) го научил јазикот на Словените?**

Пишува:
Александар ДОНСКИ

Во контекст на сè што досега е напишано сакам да спомнам нешто и во врска со создавањето на книжевниот старословенски (црковно-словенски т.е. старо-македонски) јазик. Во нашата официјална историографија (училишни учебници и сл.) се учи дека по доаѓањето на т.н. Македонски Словени од нивната прататковина зад Карпатите, некои од нив се населиле во Солунско и, во средината на IX век, светите солунски браќа Константин (Кирил) и Методија, како на туѓ народ, им подариле азбука. Уште и се учеше дека нивниот татко Лав бил "Грк", но дека нивната мајка Марија (најверојатно) била Словенка, па оттаму тие го знаеле словенскиот јазик. Навидум нема ништо чудно во сè ова и ваквата теорија се пренесуваше и се препишуваше низ генерациите историчари и публицисти, без некои посериозни и посеопфатни обиди за нејзино преиспитување. Но, доволно е оваа теорија да се проанализира во малку поширок контекст на настаните од тоа време, за да се откријат неколку крупни нелогичности во неа.

За таткото на Светите браќа по име Лав, во претходните написи изнесовме докази дека тој само можел да биде Македонец, а не Грк, имајќи ги предвид тогашните сведоштва за македонскиот етнички карактер на Солун. Уште Фи-

лип Втори (таткото на Александар Велики Македонски), ги иселил сите грчки колонисти од македонското крајбрежје, иако подоцна дозволил враќање на помал број

од нив, но не во Солун, затоа што овој град тогаш не постоел. Уште од основањето Солун бил населен со етнички антички Македонци (кои всушност се и негови основачи), и не постои ниту еден доку-

мент за масовно иселување или помор на античките Македонци од Солун! Се разбира, подоцна, поради разни околности, некои од нив го прифатиле грчкиот јазик и во разните хроники биле нарекувани како Грци, Ромеи и сл., но факт е дека тие и тогаш (генетски и крвно) си биле потомци на етничките антички Македонци. Освен тоа, мнозинството солунчани, ду-

јат, во кој се вели: "Солун... е првиот и најголем град на Македонците!"

Значи, таткото на Светите браќа (како жител на Солун) не можел да биде ништо друго освен крвен потомок на античките Македонци, без разлика на тоа кој јазик тогаш го зборувал и како другите го нарекувале.

Дека ни самиот Константин Филозофот себеси не се сметал за никаков Грк, сведочи и неговата изјава, која тој ја дал за време на престојот меѓу припадниците на фулскиот народ (види во: Панонски легенди, во превод од Радмила Угриновска Скаловска). Константин (свети Кирил) таму видел како луѓето принесуваат жртви на едно големо дрво (даб сраснат со цреша), и за да ги отргне од оваа заблуда и да ги натера да го примат христијанството, застанал меѓу нив и им рекол:

"Елините појдоа на вечна мака, зашто и на небото и на земјата се клањаа како на Бог на толку големи и добри нешта. А вие, што се клањате на едно дрво, безвредно нешто, наменето за горење, како ќе го избегнете вечниот оган?"

Она што е интересно во оваа изјава на Константин (свети Кирил) е неговото обвинување упатено на Елините (овде веројатно е направена ненамерна грешка во преводот, бидејќи во времето за кое зборува Константин, имало Хелени, а не Елини - терминот Елини претставува назив за денешните Грци). Познато е дека терминот Елини (или попрецизно Хелени) своевремено се користел не само како религиозен, туку и како етнички термин за Грците. Доказ за ова е фактот што во антиката имало и други народи и поединци, кои ги славеле истите богови кои ги славеле и Грците, па

ИЛО-МЕТОДИЕВИОТ ПЕРИОД

сепак никогаш не биле наречени Хелени. Значи, терминот Хелени се користел и како етнички термин за Грците. Оттаму, доколку Константин Филозофот бил етнички Грк (Хелен), сигурно дека е нелогично да зборува за Хелените во трето лице множина. Ова е уште еден доказ за неговото негрчко етничко потекло.

НЕМА ПРЕКУДУНАВСКИ СЛОВЕНИ ВО СОЛУН

За да укажеме и на другите слабости на толкувањето на настаните за Кирило-Методијевиот период од страна на повеќе наши историчари, во продолжението треба да докажеме дека внатре во градот Солун во IX век т.е. во времето кога тие дејствувале, освен што не живееле бројни етнички Грци (со исклучок на поединци), исто така, не живееле и никакви прекудунавски Словени (со исклучок на поединци). Добро е познато дека Словените, по нивното доаѓање (или враќање) на Балканот воопшто не успеале да го заземат Солун. Постојат детаљни византиски описи на бројните словенски опсади на овој македонски град. Во поткрепа на оваа

вистина се и тогашните словенски воени дејства и востанија против Византија. Прво, уште во 811-814 година беснеела војна и големо непријателство меѓу Византија и Бугарија на чие чело тогаш бил ханот Крум. Прекудунавските (Македонски) Словени, поради сопствени интереси, во оваа војна војувале на страната на Бугарија! Подоцна, под водството на Тома Словенинот во 821-823 година било кренато големо словенско востание против Византија, во кое т.н. Македонски Словени, исто така, учествувале во борбите против Византија. Набрзо потоа било кренато уште едно големо словенско востание против Византија токму од Словените во околината на Солун во 836-837 година. Конечно, неколку години подоцна (меѓу 839 и 842 година) и Словените од византиската тема Пелопонез кренале големо антивизантиско востание, за кое се смета дека добиле поддршка од Словените во Македонија. Поради ова, за првата половина на IX век со сигурност се знае дека во градот Солун, не само што немало речиси ниту еден прекудунавски Словен, туку дека тогаш биле преземени низа словенски воени активности против овој град.

И за втората половина на IX век се знае дека во градот Солун немало населени прекудунавски Словени (освен можеби поединечни случаи). Доказ за ова е сведоштвото на византискиот хроничар Јован Каменијат, кој децидно запишал дека во втората половина на IX век прекудунавските Словени навистина и биле населени околу Солун (но, не и во Солун), и дека тие имале трговски односи со солунчаните, што значи дека Словените, ниту во втората половина на IX век, не биле населени во овој град. Еве

што пишува Јован Каменијат во врска со ова:

"Во средината на тоа поле (Солунско, з. м.) има разместено неколку населби; едни од нив му плаќаат данок на градот (Солун, з.м.) - тоа се таканаречените Драговити и Сагудати, други населби плаќаат данок на соседниот скитски народ, кој се наоѓа поблизу... Тоа, покрај другите услови, е од голема полза за солунчаните, посебно кога имаат добри меѓусебни односи и кога не го земаат оружјето за жестока војна. Долго време во минатото тоа било предмет за грижи на обете страни. Тие си ги разменуваат заемно неопходните работи од секојдневниот живот и запазуваат меѓу себе некаков чуден и длабок мир". (Македонија, Сборник од документи и материали, издателство на БАН, Софија, 1978, стр. 39)

Значи, и овде солунчаните одделно се спомнати од прекудунавските Словени - Драговити и Сагудати, штом вториве ним им плаќале данок. Освен тоа, спомнато е и дека пред тоа тие војувале едни против други (Македонските Словени против солунчаните т.е. потомците на античките Македонци), а потоа живееле во некаков мир.

(Во врска со овој документ накратко да потсетам дека Бугарите овде се наречени како Скити и тие сосема јасно се опишани како соседен народ и на солунчаните и на Македонските Словени - Драговити и Сагудати. Па, како можеле Македонците порано да бидат Бугари, кога овде сосема јасно Бугарите се опишани како соседи на нашите предци? Но, за ова во некоја следна прилика подетално.)

Овде ќе го спомнеме и податокот за потеклото на Светите браќа, каде во Житието за Методија, се вели:

"Од таткова и мајчина страна тој (Методија) не беше од прост род, туку од многу добар и чесен - познат прво на Бога и на царот и на целата Солунска област - како што се гледаше од неговиот телесен образ. Поради тоа и реторите го сакаа од детството, уште и зборуваа со почит кон него, до кога пак царот, штом научи за неговата бистрина, му даде да управува словенско кнежество - би рекол како да предвидуваше дека ќе го испрати за учител на Словените и прв архиепископ, та да свикне со сите словенски обичаи и постепено да ги засака".

Во Житието за Константин уште подецидно е определено потеклото на Светите солунски браќа. Овде читаме:

"... Во градот Солун имаше еден маж од благороден род и богат, по има Лав, којшто заземаше чин на другариј потстратег... Живејќи со својата жена изродија седум деца. Седмото, најмалото дете беше Константин, наш учител и наставник".

Од овие извадоци од Панонските легенди сосема јасно се гледа дека Константин и Методија не биле никакви прекудунавски Словени, штом Методија требало да биде испратен меѓу нив т.е. меѓу Словените, кои веќе биле населени во делови од Македонија. Исто така, гледаме дека тие биле од старо угледно солунско христијанско семејство, чиј татко имал висок воен чин во Византија. Всушност, Константин како дете исклучително се дружел со децата на богатите солунчани што, исто така, зборува за неговото градско солунско потекло.

(продолжува)